

SIEDS DE JONG

BIJBELSE LEGITIMATIE VAN DE KINDERDOOP

Uit: Gereformeerde kerkbode nr.19, 7 mei 2004

Inleiding

Ik heb onlangs in Groningen-Oost en in Drachten-Zuid-west over de kinderdoop mogen spreken. Kort gezegd kwam mijn verhaal op het volgende neer: in de grote strijd tussen geloof en ongeloof zie ik gereformeerden en baptisten náást elkaar staan aan dezelfde kant. Ik respecteer hun visie en ga ervan uit dat ze in hun denken en overwegen de bijbel als Gods Woord serieus nemen. Ik wil zo met hen omgaan, maar door hen ook zo gezien worden. De legitimatie die gereformeerden van de kinderdoop geven is niet zomaar een 'verzinsel' maar voluit bijbels. Ik heb vervolgens deze bijbelse legitimatie vanuit vijf invalshoeken neergezet.

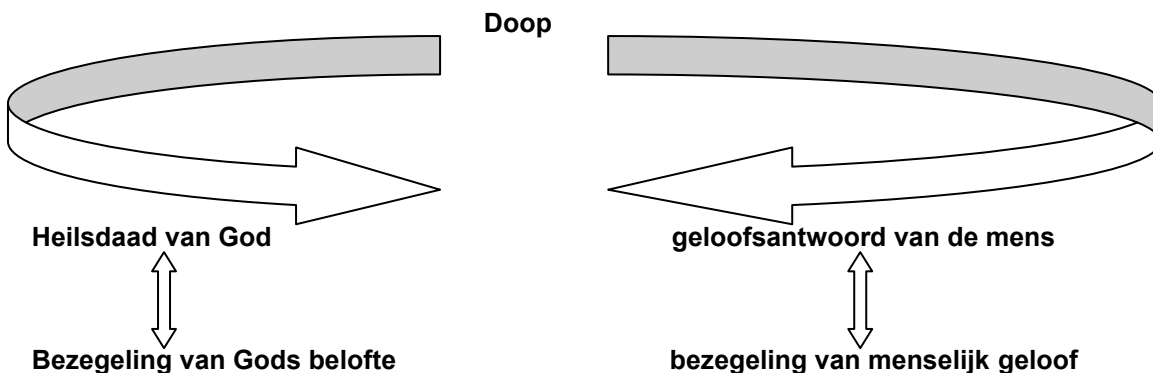
- I Allereerst vanuit het bijbelse karakter van de doop.
- II Vervolgens vanuit de manier waarop in de bijbel over kinderen wordt gesproken.
- III Als derde ben ik kort nagegaan hoe de kinderdoop in de kerkgeschiedenis heeft gefunctioneerd.
- IV Vervolgens ben ik bij langsgelopen wat in de bijbel over verbond en doop staat geschreven.
- V En als laatste heb ik onderzocht of en wat er vanuit de bijbel over de relatie tussen besnijdenis en doop valt te zeggen.

I Karakter van de doop

De vraag of je een kind op een belofte of een volwassene op zijn/haar geloof doopt hangt onlosmakelijk samen met het karakter van de doop.

Vormt de doop een **heilsdaad van God** óf is het een **geloofsantwoord van de mens**?

Anders gezegd: wat bezegelt de doop: **Gods belofte** óf **mijn geloof**?

Baptisten (bijvoorbeeld) zeggen: de doop is een getuigenis van jouw geloof. Jij neemt Jezus aan, jij laat je zonden afwassen en jij begint een nieuw leven. De doop is daarvan het getuigenis.

... en dus laat je je pas dopen als jij Jezus persoonlijk aangenomen hebt als Verlosser. Niet eerder. Zeker niet als baby. Een klein kindje kan nog niet de keus voor Jezus maken en zich bekeren.

Nog even los van de legitimatie-vraag roept dit vanuit m.n. pastorale insteek bij mij een aantal vragen op. Wat heb je namelijk aan je doop als jij - na je geloofsdoop - weer gaat twijfelen? Wanneer je geloof een zware dip krijgt? Of als je heel erg in zonde valt? Heb je in dergelijke moeilijke en verdrietige omstandigheden nog wat aan je doop? Het lijkt mij dat het antwoord eigenlijk niet anders kan luiden dan: als ik in die omstandigheid kom te zitten, heb ik niks meer aan mijn doop. Want die doop was immers teken van je geloof en van je bekering. Maar dáár wordt door jou nu juist aan getwijfeld.

De vraag is dus eigenlijk: Waar is de zekerheid die je had toen jij je liet dopen? En verder: Had je je eigenlijk wel moeten laten dopen? En nog verder: Wat stelde het toen eigenlijk voor?

Is dit theorie?

Nee, het blijkt namelijk precies de reden dat sommige geloofs-gedoopten vroeger zich soms wel 5 á 6 keer lieten overdopen. Hun doop was immers een teken van hun bekering. Met hun terugval en zonde, moesten ze zich opnieuw bekeren en hun zonden opnieuw laten afwassen. Hun vroegere doop hadden ze ongedaan gemaakt. Die stelde niets voor. Dus lieten ze zich overdopen.

De bekende christelijke keizer Constantijn de Grote stond zelfs op het standpunt dat je het beste maar zo laat mogelijk in je leven gedoopt kon worden. Dan kon je die doop het minst verknoeien door je twijfels en zonden.

De doop zien als bevestiging van een geloofskeuze past uiteraard naadloos bij het levensgevoel in onze tijd. Dat zegt nog niets over het waarheidsgehalte. *'Ik ben als kind gedoopt zonder dat ik er zelf over kon beslissen. Maar ik denk dat je gedoopt moet worden op grond van je eigen geloofsbeslissing. Dan kun je je doop tenminste bewust beleven'*. Die reactie hoor je vaak van mensen die bezwaar maken of hebben gekregen tegen de kinderdoop.

Toch is het maar net hoe je daar tegenaan kijkt. Stel een zwangere vrouw ligt in het water en ze staat op het punt om te verdrinken, ze kan niet meer. Op het laatste moment wordt ze gered. Dan gaat het kind dat ze draagt en later gezond geboren wordt, eenmaal volwassen, tegen die redder toch niet zeggen: 'je had me eerst ook wel even kunnen vragen, dan had ik je toestemming kunnen geven om me te redden'?

Tuurlijk niet. Je hebt wel niks gezegd en kunnen doen, maar dat is helemaal niet belangrijk. Je bent gered!

Bij Gods redding is het niet anders. Het wezen van onze redding is dat het hélemaal Góds werk is. 100% genade. Daar zit **princiep**el niks van ons bij: geen toestemming, geen eigen bijdrage, niks: 't is 100% genade.

Zo heeft God altijd gewerkt en zo werkt Hij nog - lezen we op veel plaatsen in de bijbel:

'Ik zal genadig zijn, wie Ik genadig ben, en Mij ontfermen over wie Ik Mij ontferm' (Ex.33,19);

'Het hangt dus niet daarvan af of iemand wil, dan wel of iemand loopt, maar van God die Zich ontfermt' (Rom.9,16),

'Uit God, door God en tot God zijn alle dingen' (Rom.11,36),

'God bewerkt zowel het willen als het werken' (Fil.2,13).

Dat God zo werkt zag je al bij Abraham, de vader van alle gelovigen.

Tegen hem zegt God op een gegeven moment: "Ik richt mijn verbond op met jou en met jouw kinderen, een eeuwige verbond" (Gen17,7).

Voor ons gevoel is dat heel raar. Een verbond is iets dat twee partijen met elkaar aangaan.

Stel dat ik vroeger mijn huidige vrouw was tegengekomen met de mededeling: "Ik ga samen met jou een huwelijk sluiten, trouwen. Ik ga samen met jou kinderen krijgen en ik ga samen met jou heel erg gelukkig worden".

Wedden dat ze dan had gezegd: "Zo. En is het misschien nog interessant hoe ik daarover denk?"

Een mens kan niet eenzijdig een bondgenootschap met een ander mens aangaan. Die ander moet er ook voor kiezen,

Bij God ligt dat anders. Hij vraagt niet aan Abraham: "zeg Abraham, wat zou jij ervan vinden als wij samen een bondgenootschap zouden sluiten? Ik nodig jou daar van harte toe uit en ik hoop dat je erop ingaat. Zou jij daar eens over willen nadenken en me dan binnenkort willen meedelen of je mee doet?" Zo doet God dat niet. Hij vraagt Abraham helemaal niks. Hij deelt gewoon aan Abraham mee: "Ik richt mijn verbond op met jou en je kinderen."

... én je kinderen...

Isaak wist nog helemáál van niks. Toch had God ook al over hem beschikt dat hij bij Gods verbond zou horen.

Dat tekent de relatie tussen God en mens.

De (kinder)doop vormt daar een afspiegeling van!

Het karakteriseert de allesoverheersende no.1 positie van de God van het verbond!

II Gods kleinkinderen.

Een zekere **Johan Schep** legt op internet de volgende getuigenis af:

*Terugkijkend op de laatste achttien jaar, zie ik dat mijn leven ook inderdaad vrucht mocht dragen. Niet doordat ik alles zo goed aanpakte, maar door Jezus die in mij woont en mij het leven geeft. Dat is allemaal genade en vanuit die genade wil ik elke dag leven. Een kerkelijke achtergrond of opvoeding is niet voldoende. **God heeft immers geen kleinkinderen, alleen kinderen.** Iedereen moet zelf een persoonlijke keuze maken. Jezus klopt aan ons hart en wij moeten ons hart openen zodat Hij kan binnenkomen. Ik nam uiteindelijk die beslissing en bekeerde me. Pas toen kon het geloof in mijn leven werkelijkheid worden. Lid zijn van een kerk maakt je nog geen christen, evenmin als je een auto bent wanneer je in een garage wordt geboren. Een christen is iemand die Jezus persoonlijk heeft aangenomen en Hem Heer over zijn leven laat zijn. Pas dan maak je deel uit van het Lichaam van Christus, de universele kerk. Eén Lichaam met één hoofd, Jezus Christus zelf.*

Hiermee is wel duidelijk wat met de door geloofsdopers veel gebruikte uitdrukking 'God heeft geen kleinkinderen' wordt bedoeld. Het gaat niet om je geboorte, je ingeschreven staan bij een ware kerk, uit wat voor familie je komt. Het gaat om jouw geloof in Jezus Christus. Het draait om jouw persoonlijke relatie met Hem zoals alle mensen die aan jou kunnen zien en merken.

Terecht! Ze hebben wat dat aangaat de bijbel aan hun kant.

Toch gaat – met die uitspraak 'God heeft geen kleinkinderen, alleen maar kinderen' – óók iets aan bijbels onderwijs en rijkdom(!) verloren.

Je kunt met even zo goed recht je achter die stelling scharen: God heeft wel degelijk kleinkinderen!

Dat is toch wat Paulus aan het begin van zijn tweede brief aan de jonge Timoteüs schrijft: 'mij komt voor de geest uw ongeveinsd, uw oprechte geloof' - zegt hij eerst in vs.5 - en dan zegt hij er achteraan: 'zoals het eerst gewoond heeft in uw grootmoeder Loïs en uw moeder Eunike'.

Timoteüs, aan wie Paulus zijn brief schrijft, woonde toen die hem ontmoette in Lystra in het Klein-Aziatische landschap Lyconië. Hnd.16 laat zien dat het gezin in deze omgeving bekend was zodat we mogen aannemen dat het daar in ieder geval zeer lang heeft gewoond en dat Timoteüs dáár naar alle waarschijnlijkheid geboren is (Hnd.16,1-2). Door de zendingsprediking van Paulus is Timoteüs tot geloof gekomen. In hfdst.2,1 horen we hoe hij hem om die reden *'mijn echt kind' noemt*. Timoteüs is – menselijkerwijs gesproken - door Paulus in het leven geroepen, geboren, wedergeboren.

Toch stond deze gebeurtenis niet op zichzelf.

Timoteüs' vader was een niet genoemde heiden over wiens bekering je niks hoort. Misschien was hij gestorven. Maar Timoteüs' moeder Eunike en ook zijn oma Loïs waren hem als gelovigen vóór-gegaan: *'mij komt voor de geest uw ongeveinsd geloof zoals het eerst gewoond heeft in uw grootmoeder Loïs en uw moeder Eunike'*.

Alle drie waren het aparte individuen en ieder was zelf verantwoordelijk voor de keuzes die die maakte...maar God werkte wel in de geslachten!

Zo is God!

God riep **opa Abraham** uit Mesopotamië en bracht hem naar het beloofde land.

Abraham geloofde God... en hij gaf het door aan zijn **zoon: Isaak**.

Die het ook geloofde... en het op zijn beurt weer doorgaf aan zijn zoon: Opa Brams **kleinkind: Jakob**.

En wil God van die-manier-van-werken niet van weten? Houdt Hij zich daarover stil?

Juist niet: aan iedereen die het horen wil laat Hij weten dat Hij in de lijn van de geslachten werkt.

'Ik ben de God van Abraham, Ik ben de God van Isaak, Ik ben de God van Jakob' zegt de Here als Hij Zich aan Mozes in de brandende braamstruik presenteert (Ex.3,6)

'De God van Abraham en Isaak en Jacob heeft zijn zoon Jezus verheerlijkt' zegt Petrus in één van zijn pinksterpreken (Hnd.3,13).

En dat vormt – waar het gaat om Gods handelen – een rode draad in de bijbel: God werkt steeds in de lijn van de geslachten.

Meteen bij de schepping al maakte God de mens tot het begin van een familie met huwelijken en kinderen.

Toen God na de zondeval de mens kwam verlossen van zonde en dood, volgde Hij dezelfde manier van werken.

- God werkt zo dat zonde van de **ouders** door werkt bij hun **kinderen, klein- en achterkleinkinderen** (Ex.20,5). Hoewel de Here mensen voor hun zonden dus wel persoonlijk verantwoordelijk stelt, ziet Hij ze toch ook als **familie** van elkaar en blijft Hij hen ook zo behandelen.
- Ouders hoeven hun kinderen niet te behandelen als heidenen: aan hun 8 dagen oude jongetjes mogen ze het teken van de besnijdenis geven (Gen.17,7). Het volk van God in het Oude Verbond was met andere woorden geen volwassenen-gemeente, maar een echt volk **met ouders en kinderen** die samen voor de Here mochten verschijnen. Je ziet dat ook aan de bijzondere verantwoordelijkheid die dit aan ouders voor hun kinderen gaf: *'Ik en mijn huis, wij zullen de Here dienen'* (Joz.24,15b). Omgekeerd gold hetzelfde: toen de Israëlieten hun kinderen later aan afgoden offerden, waarschuwde de Here: *'U hebt mijn kinderen geslacht en verbrand'* (Ez.16,21).
- Jesaja zei al: *'De Heer zegt tot zijn volk: Ik sluit met jou dit verbond; mijn Geest waarmee Ik je vervul, zal altijd bij je zijn, bij jou je kinderen en je kleinkinderen'* (59,21). En Joël: *'Dan stort Ik mijn Geest uit, over ieder mens. Jullie kinderen, zonen en dochters spreken namens Mij, krijgen dromen, visioenen, jong en oud'*. (3,1).
- Als alleen volwassenen toestemming krijgen bij Jezus te komen, corrigeert Hij dat nadrukkelijk met - *'laat ook de kinderen tot Mij komen, verhindert ze niet'* (Mk.10,14).
- Ouders worden in het Nieuwe Testament niet aangespoord om hun kinderen bij het opgroeien tot het christelijk geloof te brengen, maar zij worden aangespoord om die kinderen op te voeden **als reeds behorend tot de gemeente van gelovigen**: *'Vaders, verbittert uw kinderen niet, maar voedt hen op in de tucht en de terechtwijzing van de Heer'* (Ef.5,4). De kinderen van de gemeente zijn met andere woorden samen met hun gelovige ouders *'in de Here'*.
- Ook in het N.T. gaat het God niet om individuen, maar om een volk. Kijk maar eens naar 1 Petrus 2! Daar schrijft Petrus aan een hele gemeente, jong en oud: *'Jullie zijn een heilig volk, een volk dat Gods eigendom is. En jullie bestemming, jullie taak is om de grote daden te verkondigen van Hem die je uit de duisternis getrokken heeft naar zijn wonderlijk licht.'*
- Zoals de besnijdenis aan het hele huis plaatsvond (Gen.17,12-14) werd de christelijke doop bediend aan Cornelius' **'hele huis'** (Hnd.11,14). En toen Paulus later een cipier, van wie hij de precieze gezinssamenstelling niet eens kende, aansprak: hij moest geloven, bleek **ook voor zijn gezin** daar een belofte van behoud mee te zijn verbonden. God zag deze cipier niet als nummer, als individu op zichzelf, maar als een vader **van een huisgezin** (Hnd.16,31.15; 1 Kor.1,16).

Over deze zgn. 'huisteksten' nog het volgende. Baptisten doen hun best om aan te tonen dat deze teksten niets met de kinderdoop te maken hebben. Nu valt bij sommige teksten best enige nuancering aan te brengen. Toch blijft het opvallend en veelbetekenend dat de uitdrukking 'zijn huis' in de bijbel vrijwel altijd de kinderen impliceert:

Genesis 12:17 Maar de Here sloeg Farao met zware plagen, evenals **zijn huis**, ter oorzaak van Sarai, de vrouw van Abram. *Stonden de kinderen hierbuiten?*

Genesis 50:8 benevens **het gehele huis van Jozef**, zijn broeders en het huis zijns vaders; alleen hun kleine kinderen, hun schapen en hun runderen lieten zij in het land Gosen achter. *Kinderen hoorden kennelijk bij 'het huis' anders had Mozes het niet apart hoeven te noemen.*

Leviticus 16:6 Dan zal Aäron de stier van zijn eigen zondoffer brengen en verzoening doen voor zich **en zijn huis**. *Is dat inclusief de kinderen?*

Psalmen 114:1 Toen Israël uit Egypte toog, **Jakobs huis** uit een volk van vreemde taal, *Lieten ze de kinderen achter?*

Timoteüs 3:4 een goed bestierder van **zijn eigen huis**, die met alle waardigheid zijn kinderen onder tucht houdt; *De link met kinderen wordt expliciet gelegd.*

Hebreeën 3:2 die getrouw is jegens Hem, die Hem heeft aangesteld, evenals ook Mozes getrouw was in geheel **zijn huis** (*Inclusief zijn kinderen?*).

Er is dus best wat voor om te zeggen 'God heeft kleinkinderen'; in die zin namelijk dat Hij in de regel niet via **op zichzelf staande individuen** werkt, maar via **verbanden**, via **gezinnen**, **ouders**, **kinderen**, **kleinkinderen**.

Verbanden waarbinnen iedereen - jong en oud, groot en klein - van Hem **dezelfde** voorrechten en beloften ontvangt: hetzelfde offer, dezelfde wet, dezelfde belofte, hetzelfde teken van het verbond.

III Kinder-dopen in de geschiedenis

A. Zonder dat van enige strijd melding is (en waar vind je dat nog?), is de kinderdoop bij de kerkvaders omstreeks 100/200 n Chr. algemeen gebruik

De vroegste kritiek op de kinderdoop vinden we bij de oudchristelijke schrijver Tertullianus, die leefde tussen 160 en 220 na Christus. In zijn bekende geschrift '*De baptismo*' schrijft hij dat '*Jezus gezegd heeft: 'Laat de kinderen tot Mij komen en verhindert ze niet'. Ze moeten dus komen, als ze opgegroeid zijn, als ze geleerd hebben waarheen ze moeten gaan, als ze Christus kennen*'.

In zijn boek kwam Tertullianus echter niet in opstand tegen iets nieuws dat in de kerk was ingevoerd. In de tijd waarin hij leeft - maar een kleine honderd jaar na het overlijden van de apostelen - blijkt de kinderdoop gangbare praktijk in de christelijke kerk.

Justinus (100-165 na Christus) kende de kinderdoop.

Cyprianus (ong. 200-258 na Christus) verdedigt in overeenstemming met het in 256 te Carthago gehouden concilie, dat de kinderdoop niet pas op de achtste, maar al op de tweede of derde dag na de geboorte moet worden bediend.

Zoals gezegd: zonder noemenswaardige strijd.

B. De kinderdoop wordt door kerkvaders toegeschreven aan de apostelen

Origenes, die van 182 tot 251 na Christus leefde, ongeveer een eeuw nadat de laatste van de apostelen was gestorven, schrijft onomwonden dat de kerk van de apostelen de traditie heeft ontvangen om kleine kinderen te dopen.

Irenaeus, die aan het einde van de tweede eeuw stierf, komt met een soortgelijk getuigenis. Dat spreekt eens te meer aangezien Irenaeus afkomstig was uit Klein-Azië en een leerling van Polycarpus, een van de naaste opvolgers van de apostel Johannes(!).

In 215 komt Hippolytus in Rome met een nieuwe kerkorde. In deze kerkorde wordt positief over de kinderdoop gesproken. Dat lijkt onbelangrijk maar is van betekenis omdat Hippolytus zelf in zijn boek schrijft dat het niet zijn bedoeling is om nieuwe kerkordelijke bepalingen in te voeren, maar de oude apostolische overlevering vast te leggen

IV Doop en verbond

Ik neem jullie in gedachten zo'n 4000 jaar mee terug in de tijd.

- De schepping heeft plaatsgevonden (Gen.1-2).
- De breuk met God is een feit (Gen.3).
- De zondvloed en de torenbouw van Babel laten zien dat het met de liefde van de mens voor zijn God en Maker nog altijd niet best gesteld is (Gen.6-9;11).

In Ur, een stad in Mesopotamië (het huidige Irak) zie je dat ook.

In deze stad wordt in plaats van God de maan als god vereerd.

Opgravingen hebben in deze stad meer dan één – soms kolossale – tempels voor de maangod Sin blootgelegd.

Ook het gezin van ene Terach die hier woont is door de godloze cultuur in de stad vergaand beïnvloed. De leden van dit gezin – wordt ons uit absoluut betrouwbare bron verteld - '*dienen afgoden*' (Joz.24,2).

Maar – in volstrekte soevereiniteit – haalt God daar één uit! God kiest naar eigen believen uit en roept...: Terachs' jongste zoon. God '*grijpt*' de dan 75 jarige Abram – in een 100% éézijdige handeling – in zijn nekvel (Joz.24,3; vgl. Jes.51,2) en roept hem weg uit zijn thuisland en zijn familie om naar een ander, onbekend land te gaan (Gen.12).

Over de belofte(n) die God daarbij doet gaan de wegen van gereformeerden en baptisten uit-een.

Gereformeerd

Gen.12,2-3;7

Daarbij doet God Abram duizelingwekkende beloften. Eerst zoomt God in op Abrams directe nageslacht: '*Ik zal jou tot een groot volk maken, en je zegenen, met eerbied zullen de mensen over jou spreken en jij zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie jij zegent en wie jij vervloekt zal Ik vervloeken*'. Vervolgens komt de hele wereld weer in beeld: *en met jou zullen alle volken op de wereld gezegend worden*'

Als God Abram in Kanaän heeft gebracht belooft Hij hem bovendien: '*Aan jouw nageslacht zal Ik dit land geven*'

Baptist

Gen.12,2-3;7

Daarbij doet God Abram twee duizelingwekkende beloften.

Ze zijn verschillend geadresseerd. De eerste '*Ik zal jou tot een groot volk maken, en je zegenen, met eerbied zullen de mensen over jou spreken en jij zult tot een zegen zijn*' is bestemd voor het sperma-bepaalde, joodse nageslacht van Abram. Als God Abram in Kanaän heeft gebracht voegt Hij hier nog aan toe: '*Aan jouw nageslacht zal Ik dit land geven*'.

Een tweede belofte doet God aan Abram en (in hem) aan alle (gelovige) mensen: '*Ik zal zegenen wie jij zegent en wie jij vervloekt zal Ik vervloeken en met jou zullen alle volken op de wereld gezegend worden*'

Als er ongeveer 10 jaar zijn verstreken en er – zowel met betrekking tot de landbelofte als het talrijke nageslacht - nog niks is gebeurd, biedt God Abram de grootst mogelijke zekerheid door **een verbond** met hem te sluiten (Gen.15). In die tijd deden ze dat door een paar dieren doormidden te snijden waarop de bij het verbond betrokken partijen tussen de moten vlees doorliepen. Daarmee gaf men aan: ik hou me aan mijn belofte al kost het me mijn leven.

In het verlengde van Gen.12 gaan ook hier de wegen van gereformeerden en baptisten uit elkaar. **Het verschil in visie op het verbond blijkt automatisch een verschil in visie op Israël met zich mee te brengen.**

Gereformeerd

Gen.15

God verzekert Abram dat Hij zijn schuld is en dat zijn loon groot zal zijn. Als het gaat om het worden tot een groot volk wijst God Abram op de miljarden sterren aan de hemel. God herhaalt ook de landbelofte. Om Abram als het om dit laatste gaat de grootst mogelijke zekerheid te bieden, sluit God een verbond met hem en zijn nakomelingen). God zweert bij zichzelf: '*aan jullie zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de Eufraat*' .

Baptist

Gen.15

God verzekert Abram dat Hij zijn schuld is en dat zijn loon groot zal zijn. Als het gaat om de eerste belofte: het worden tot een groot volk en het bezitten van een eigen land, biedt God Abram en zijn sperma-bepaalde, joodse nakomelingen de grootst mogelijke zekerheid door een verbond met hen te sluiten. God zweert bij zichzelf: '*aan jullie zal Ik dit land geven, van de rivier van Egypte tot de grote rivier, de Eufraat*' Die belofte geldt tot op vandaag en zie je ook bezig vervuld te worden. Kijk naar Israël!

14 jaar later verschijnt God opnieuw aan de inmiddels 99 jarige Abram. **De verschillen tussen gereformeerden en baptisten worden nog duidelijker: waar de een het heeft over één verbond, spreekt de ander over twee verbonden.**

Gereformeerd

Gen.17,1-6

God **herinnert** Abram aan zijn verbond met hem: *'Ik zal mijn verbond tussen Mij en jou stellen en je uitermate talrijk maken. Wat Mij aangaat, zie, Mijn verbond is met jou, en jij zult de vader van een menigte volken worden'*.

Abrams' naam wordt bij die gelegenheid veranderd in Abraham.

Baptist

Gen.17,1-6

Om ook die tweede belofte (aan Abram en ál zijn (gelovige) nakomelingen) van de grootst mogelijke zekerheid te voorzien, sluit God óók een **tweede verbond**: *'Ik zal mijn verbond tussen Mij en jou stellen en je uitermate talrijk maken. Wat Mij aangaat, zie, Mijn verbond is met jou, en jij zult de vader van een menigte volken worden'*.

Abrams' naam wordt bij die gelegenheid veranderd in Abraham.

Als God de besnijdenis als teken bij het verbond geeft worden de verschillen tussen baptisten en gereformeerden helemaal duidelijk.

Gereformeerd

Gen.17, 7-14

Als teken bij het verbond dat Hij met Abram sloot, stelt God de besnijdenis in: *'jij zult het vlees van je voorhuid laten besnijden, en dat zal tot een teken van het verbond zijn tussen Mij en jou'*.

Deze besnijdenis dient te gebeuren bij ieder uit Abraham geboren joods kind.

'Besneden worden' betekent dat aan hen de volgende dingen beloofd worden: *'Ik zal aan jou en je nageslacht het land waarin je als vreemdeling vertoeft, het hele land Kanaän, tot een altoosdurende bezitting geven en Ik zal hun tot een God zijn'*.

God belooft Abram:

- **zeer vele nakomelingen,**
- **Zijn zorg en bescherming (Hij zal hun God zijn),**
- **een eigen land**
- **een zegen zijn voor alle volken**

God legt zijn beloften vast in een verbond

God geeft de besnijdenis als teken bij dit verbond

Baptist

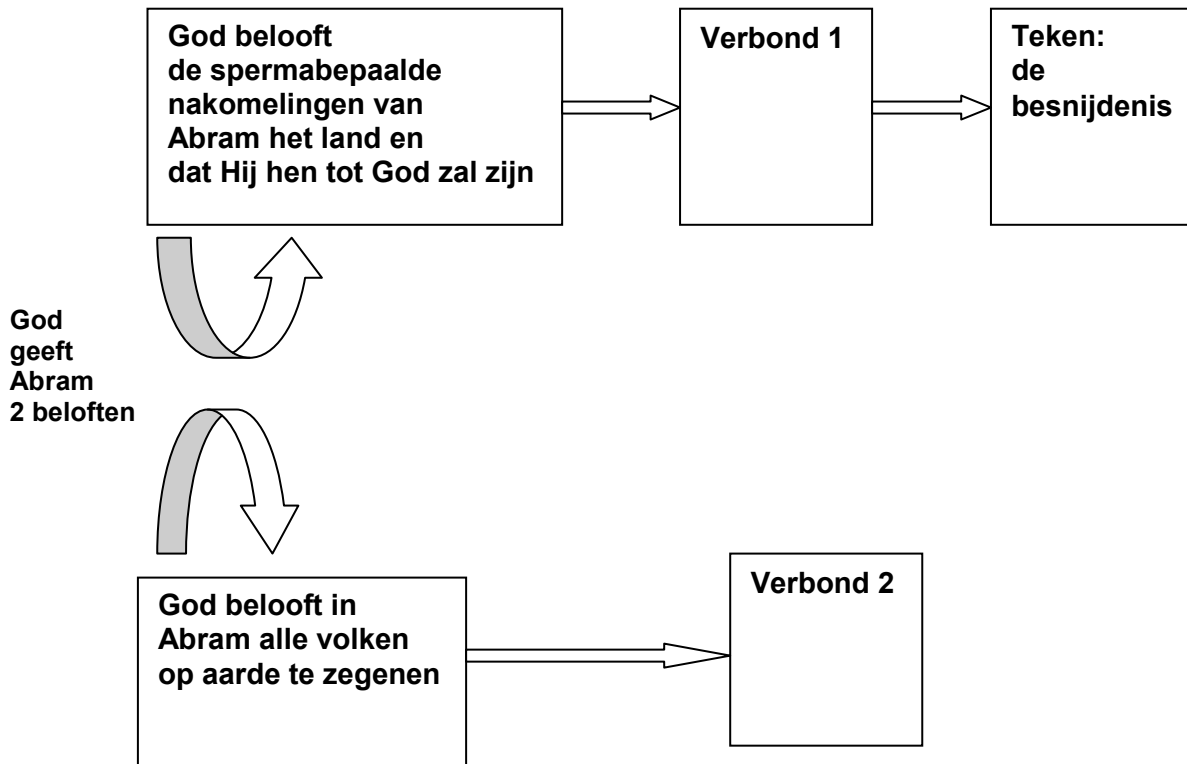
Gen.17,7-14

Als teken bij het éérste verbond dat God met Abram sloot (met hem en zijn spermabepaalde, joodse nakomelingen), stelt God de besnijdenis in: *'jij zult het vlees van je voorhuid laten besnijden, en dat zal tot een teken van het verbond zijn tussen Mij en jou'*.

Deze besnijdenis dient te gebeuren bij ieder uit Abraham geboren joods kind.

'Besneden worden' betekent zekerheid van de volgende dingen: *'Ik zal aan jou en je nageslacht het land waarin je als vreemdeling vertoeft, het hele land Kanaän, tot een altoosdurende bezitting geven en Ik zal hun tot een God zijn'*.

Als je jood bent mag je delen in Gods belofte om in het land Kanaän te komen wonen incl. de daarbij horende aardse zegeningen én sta je onder Gods bijzondere bescherming en bewaring.

Als het gaat om de verschillen tussen gereformeerden en baptisten inzake het verbond zijn er m.i. twee cruciale vragen te beantwoorden:

1. Is er sprake van één (gereformeerd) of twee (baptist) verbonden?
2. Gaat het bij de besnijdenis om een fysiek (verbonds)teken (baptist) of heeft deze ook een geestelijke achtergrond (gereformeerd)?

Al lezend in de bijbel is m.i. het antwoord op vraag 1: er is sprake van één verbond.

Verschillende bijbelse argumenten pleiten daarvoor.

A) Ik zou de lezers van de kerkbode willen vragen om eens onbevangen en achter elkaar Gen.12 tot en met 25 door te lezen en u dan af te vragen of er reden is om binnen dat gedeelte te onderscheiden in verschillend geadresseerde beloften, onderscheiden verbonden met bijbehorende tekens, zoals baptisten dat doen. Is het nou echt - tekstueel en exegetisch - voor de hand liggend om in één doorgaande tekst de volgende scheidslijnen aan te brengen:

Genesis 12

Vs.1-2 zou gelden voor Abrams' joodse nakomelingen:

1 De Here nu zeide tot Abram: Ga uit uw land en uit uw maagschap en uit uws vaders huis naar het land , dat Ik u wijzen zal; 2 Ik zal u tot een groot volk maken, en u zegenen, en uw naam groot maken, en gij zult tot een zegen zijn.

Vs.3 zou gelden voor Abrams' gelovige nakomelingen uit de heidenen

3 Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt zal Ik vervloeken, en met u zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden.

Vs.4 ev. zou weer Abrams joodse nakomelingen betreffen

4 Toen ging Abram, zoals de Here tot hem gesproken had, en Lot ging met hem; en Abram was vijfenzeventig jaar oud, toen hij uit Haran trok. 5 Abram nu nam zijn vrouw Sarai en Lot, zijns broeders zoon, en al hun have, die zij verworven hadden, en de lieden, die zij in Haran verkregen hadden, en zij trokken uit om te gaan naar het land Kanaän, en zij kwamen in het land Kanaän. 6 En Abram trok het land door tot de plek bij Sichem, tot de terebint More; en de Kanaänieten waren toen in het land. 7 Toen verscheen de Here aan Abram en zeide: Aan uw nageslacht zal Ik dit land geven. En hij bouwde daar een altaar voor de Here, die hem verschenen was.

8 Toen brak hij vandaar op naar het gebergte ten oosten van Betel, en hij spande zijn tent, met Betel tegen het westen en Ai tegen het oosten, en hij bouwde daar een altaar voor de Here en riep de naam des Heren aan.

9 Daarna trok Abram steeds verder, naar het Zuiderland.

Genesis 17

Vs.1-4 zou het heidense nageslacht van Abram betreffen

1 Toen Abram negenennegentig jaar oud was, verscheen de Here aan Abram en zeide tot hem: Ik ben God, de Almachtige, wandel voor mijn aangezicht, en wees onberispelijk;

2 Ik zal mijn verbond tussen Mij en u stellen, en u uitermate talrijk maken.

3 Toen wierp Abram zich op zijn aangezicht en God sprak tot hem:

4 Wat Mij aangaat, zie, mijn verbond is met u, en gij zult de vader van een menigte volken (gojim) worden; 5 en gij zult niet meer Abram genoemd worden, maar uw naam zal zijn Abraham, omdat Ik u tot een vader van een menigte volken (gojim) gesteld heb. 6 Ik zal u uitermate vruchtbaar maken en u tot volken (gojim) stellen, en koningen zullen uit u voortkomen.

Vanaf vs.7 zou het ineens weer gaan om de joodse nakomelingen

7 Ik zal mijn verbond oprichten tussen Mij en u en uw nageslacht (sperma) in hun geslachten, tot een eeuwig verbond, om u en uw nageslacht (sperma) tot een God te zijn. 8 Ik zal aan u en uw nageslacht het land, waarin gij als vreemdeling vertoeft het ganse land Kanaän, tot een altoosdurende bezitting geven, en Ik zal hun tot een God zijn. 9 Voorts zeide God tot Abraham: En wat u aangaat, gij zult mijn verbond houden, gij en uw nageslacht, in hun geslachten. 10 Dit is mijn verbond, dat gij zult houden tussen Mij en u en uw nageslacht: dat bij u al wat mannelijk is besneden worde; 11 gij zult het vlees van uw voorhuid laten besnijden, en dat zal tot een teken van het verbond zijn tussen Mij en u. 12 Wie acht dagen oud is, zal bij u besneden worden, al wat mannelijk is in uw geslachten: zowel wie in uw huis geboren is, als wie van enige vreemdeling voor geld is gekocht, doch niet van uw nageslacht is.

13 Wie in uw huis geboren is en wie door u voor geld gekocht is, moet voorzeke besneden worden; zo zal mijn verbond in uw vlees zijn tot een eeuwig verbond. 14 En de onbesnedene, de man namelijk, die het vlees van zijn voorhuid niet laat besnijden, die mens zal uitgeroeid worden uit zijn volksgenoten: hij heeft mijn verbond verbroken.

Vanaf vs.15 gaat het weer over Abrams gelovige nakomelingen uit de heidenen

15 Verder zeide God tot Abraham: Wat uw vrouw Sarai betreft, gij zult haar niet Sarai noemen, maar Sara zal haar naam zijn. 16 En Ik zal haar zegenen, en ook zal Ik u uit haar een zoon schenken, ja, Ik zal haar zegenen, zodat zij tot volken worden zal; koningen van volken zullen uit haar voortkomen.

Bij vs.17 gaat het weer over op de joodse nakomelingen

17 Toen wierp Abraham zich op zijn aangezicht, lachte en zeide bij zichzelf: Zal dan aan een honderdjarige een kind geboren worden, en zal Sara, een negentigjarige, baren?

18 En Abraham zeide tot God: Och, mocht Ismael voor uw aangezicht leven!

19 Maar God zeide: Neen, maar uw vrouw Sara zal u een zoon baren, en gij zult hem Isaak noemen, en Ik zal mijn verbond met hem oprichten tot een eeuwig verbond, voor zijn nageslacht. 20 En wat Ismael betreft, Ik heb u verhoord; zie, Ik zal hem zegenen, hem vruchtbaar doen zijn en uitermate talrijk maken; twaalf vorsten zal hij verwekken, en Ik zal hem tot een groot volk stellen. 21 Maar mijn verbond zal Ik oprichten met Isaak, die Sara u op deze zelfde tijd in het volgend jaar baren zal.

22 Toen God geëindigd had met hem te spreken, voer Hij van Abraham op.

Genesis 22

Vs.15 en 16 gelden het joodse nageslacht van Abram

15. Toen riep de Engel des Heren ten tweeden male van de hemel tot Abraham en zeide: 16 Ik zweer bij Mijzelf, luidt het woord des Heren: omdat gij dit gedaan hebt, en uw zoon, uw enige, Mij niet onthouden hebt, 17 zal Ik u rijkelijk zegenen, en uw nageslacht) zeer talrijk maken, als de sterren des hemels en als het zand aan de oever der zee, en uw nageslacht zal de poort zijner vijanden in bezit nemen.

Vs.18 geldt ineens weer de gelovige nakomelingen van Abram uit de heidenen

18 En met uw nageslacht zullen alle volken der aarde gezegend worden, omdat gij naar mijn stem gehoord hebt.

Onbevangen lezen van Gen.12-17 rechtvaardigen m.i. een dergelijke onderscheiding in adressen en daarmee in verbonden (mv) niet!

B) De verwijzing naar de Griekse en Hebreeuwse grondtekst waarnaar door voorstanders van twee verbonden geregeld verwezen wordt klopt gewoon niet. U kunt het zelf controleren: de desbetreffende woorden worden door elkaar gebruikt (Rom.4,13; Gal.3,29; Hebr.2,16; Gal.3,16). In Gen.12 wordt voor Israël bv. 'goj' gebruikt en in Gen.18 komen ze zelfs naast elkaar voor.

Gen.12: 2 Ik zal u tot een groot volk (**goj**) maken, en u zegenen, en uw naam groot maken, en gij zult tot een zegen zijn.

Gen.18:18 Abraham immers zal voorzeker tot een groot en machtig volk (**hoi**) worden en met hem zullen alle volken der aarde (**gojim**) gezegend worden;

Het Griekse woordje 'sperma' op grond waarvan men zegt 'kijk het gaat om het sperma-bepaalde nageslacht' wordt óók gebruikt om de niet-joodse nakomelingen van Abraham mee aan te geven:

Gal.3:29: 'Indien u nu van Christus bent, dan bent u zaad (**sperma**) van Abraham, en naar de belofte erfgenamen'

Hebr.2:16: 'Want over engelen ontfermt Hij (Christus!) zich niet, maar Hij ontfermt zich over het nageslacht (**sperma**) van Abraham'

Een en ander pleit dus – in tegenstelling tot wat baptisten hierover opmerken - juist voor één verbond!

C) Als het in Gen.17 om een tweede verbond zou gaan, mist dat verbond de – juist voor een verbond en voor baptisten de zo karakteristieke notariële - opmaak. Daar staat tegenover dat in Gen.15 in het Hebreeuws wordt gesproken over een verbond 'sluiten' (karat) en in Gen.17 over een (reeds gesloten) verbond 'stellen' of 'geven' (qum/natan). Beide zaken wijzen nadrukkelijk in de richting van één verbond.

D) Van Abraham zélf wordt in Hebr.11,9-10 gezegd dat hij verder keek dan alleen het aardse beloofde land. *'Door het geloof heeft (Abraham) vertoefd in het land der belofte (...) want hij verwachtte de stad met fundamenten waarvan God de ontwerper en bouwmeester is'*

Dat wijst op één verbond met verschillende beloften.

E) *'Ik zal hun tot een God zijn'* zou in de optiek van de baptisten gelden voor het joodse nageslacht van Abraham, onafhankelijk van hun geloof. Maar deze belofte blijkt later juist te worden genoemd in verband met (de essentie van) geloof en bekering en met de Geest in het nieuwe verbond (voor alle volken):

Jer.7,23: *'Hoor naar mijn stem, dan zal Ik u tot een God en zult u Mij tot een volk zijn'*

Ez.14,11: *'opdat het huis Israëls niet meer van Mij afwijke, en zij zich niet meer verontreinigen met al hun overtredingen. Dan zullen zij Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn'*

Hebr.8,10: (over het nieuwe verbond): *'Ik zal mijn wetten in hun verstand leggen en IK zal die in hun harten schrijven en Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn'*

Openb.21,3: *'Zie, de tent van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volken zijn en God zelf zal bij hen zijn'*

Deze gelijklopende beloften doen wel heel sterk denken aan één en hetzelfde verbond.

F) Paulus vervangt in het vijfde gebod de belofte met betrekking tot 'het land dat de Here God u geven zal' door 'de aarde': *'Eer uw vader en uw moeder – dit is immers het eerste gebod met een belofte – opdat het u welga en u lang leeft op aarde'* (Ef.6,3). Als het God alleen maar om het land Kanaän zou gaan, zou dat Schriftkritiek zijn. Iets wat je bij een apostel nou niet direct zou verwachten.

Al lezend en horend wat gezegd wordt vind ik het bepaald niet overtuigend om in Genesis 12-22 twee verbonden te onderscheiden

Dat geldt ook het antwoord op die tweede vraag: al lezend in de bijbel kun je m.i. ook niet anders konkluderen dan dat de besnijdenis daar als een voluit geestelijke zaak wordt gezien.

Mensen die tegen de kinderdoop zijn erkennen ruiterlijk dat in het Oude Testament **kinderen** al besneden werden. Maar - zeggen zij - dat was de **besnijdenis**, da's heel iets anders dan de doop.

De besnijdenis die vond plaats onder het **oude verbond**, gold **Israël als volk en** was slechts **uiterlijk**, maar het **nieuwe verbond** is meer **geestelijk**, daarbij gaat het om het **geloof en wedergeboorte**.

Da's dus de vraag: geeft de bijbel aanleiding om te redeneren vanuit een **tegenstelling** (annex aan die tussen twee verbonden) tussen besnijdenis en doop of juist vanuit hun **overeenkomst** en hun **eenheid**?

De bijbel doet m.i. het laatste: in Gods Woord wordt de besnijdenis – net als de doop – niet slechts als een fysieke ingreep maar als een voluit geestelijke zaak gezien. Verschillende argumenten pleiten daarvoor:

1) Het verbond met Abraham wordt in de bijbel duidelijk en meer dan eens gerelateerd aan diens geloof(shouding):

Nehemia 9:8 Gij hebt zijn naam trouw bevonden voor uw aangezicht en met hem een verbond gesloten, om het land van de Kanaänieten, de Hethieten, de Amorieten, de Perizzieten, de Jebusieten en de Girgasieten te geven aan zijn nageslacht

Romeinen 4:11 En het teken der besnijdenis ontving hij als het zegel der gerechtigheid van dat geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun de gerechtigheid zou worden toegerekend.

2) Het onderhouden van de besnijdenis en het houden van het verbond wordt in de bijbel vrijwel altijd geparalleliseerd met: naar God luisteren, leven overeenkomstig zijn wil etc.

tekst	Verbond/besnijdenis	parallel
Exodus 19:5	Bewaren van het verbond	Aandachtig naar God luisteren
Leviticus 26:15	Verbond verbreken	Gods inzettingen versmaden, een afkeer hebben van zijn verordeningen en geen van zijn geboden doen
Deuteronomium 31:20	Verbond verbreken	Andere goden dienen en God versmaden
Deuteronomium 7:9	Verbond houden	God liefhebben en zijn geboden onderhouden
Deuteronomium 7:12	Verbond bevestigen	Aan Gods verordeningen gehoor geven en ze naarstig onderhouden
Leviticus 26:40	Verbond gedenken	Belijden van ongerechtigheid, het zich vernederen van het onbesneden hart en ongerechtigheid boeten

3) Meer dan eens wordt in de bijbel aangegeven dat de fysieke besnijdenis samen op dient te gaan met de besnijdenis van het hart

Jeremia 9:26 over Egypte en Juda, Edom en de Ammonieten, Moab en allen, die zich het haar rondom wegscheren, die in de woestijn wonen; want alle volkeren zijn onbesneden, maar het gehele huis van Israël bestaat uit **onbesnedenen van hart**.

Deuteronomium 10:16 **Besnijdt dan de voorhud uws harten** en weest niet meer hardnekkig.

Jeremia 4:4 **besnijdt u voor de Here en doet weg de voorhud van uw hart**, gij mannen van Juda en inwoners van Jeruzalem, opdat mijn gramschap niet uitsla als een vuur en onuitblusbaar brande om de boosheid uwer handelingen.

Deuteronomium 30:6 **En de Here, uw God, zal uw hart en het hart van uw nakroost besnijden**, zodat gij de Here, uw God, liefhebt met geheel uw hart en met geheel uw ziel, opdat gij leeft.

Leviticus 26: 41 vernedert zich **hun onbesneden hart** en boeten zij dan hun ongerechtigheid dan zal Ik mijn verbond met (...) Abraham gedenken

Romeinen 2:28 Want niet hij is een Jood, die het uiterlijk is, en niet dat is besnijdenis wat uiterlijk, aan het vlees, geschiedt, maar hij is een Jood, die het in het verborgen is, en de **ware besnijdenis is die van het hart**, naar de Geest, niet naar de letter. Dan komt zijn lof niet van mensen, maar van God.

4) De belofte bij de besnijdenis - *'Ik zal hun tot een God zijn'* – heeft een gééstelijke achtergrond wat ook blijkt uit het nieuwtestamentisch perspectief

"Ik zal hun tot een God zijn"	
tekst	gekoppeld aan
Jeremia 7:23	Naar Gods stem horen en op de ganse weg die Hij gebiedt wandelen
Jeremia 24:7	Een hart om God te kennen en zich van ganser harte tot Hem bekeren
Jeremia 31:33	Gods wet in het binnenste geschreven
Ezechiël 11:20	Naar Gods inzettingen wandelen en naarstig zijn verordeningen onderhouden
Ezechiël 14:11	Niet meer verontreinigen met overtredingen

V Besnijdenis – doop

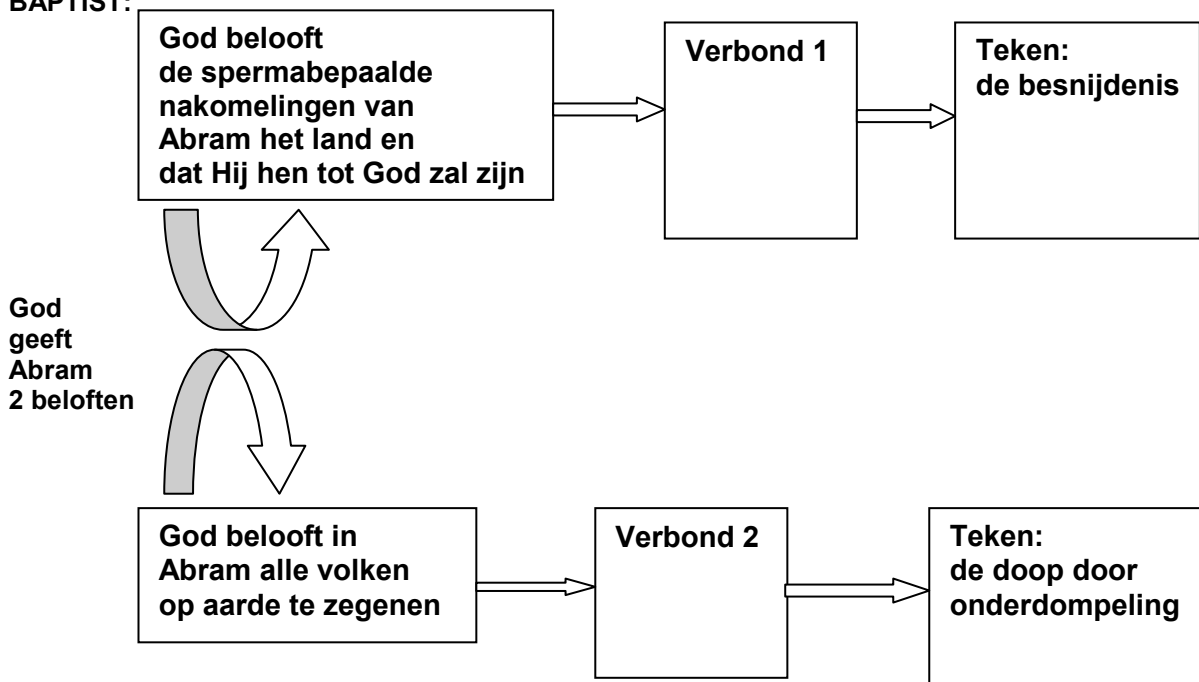
Voor de joden verstrijken zo'n 2000 jaar(!). Een tweeduizend jaar oude traditie, waarin kinderen er helemaal bij horen en het teken van het verbond ontvangen vormt zich. Dan komt Jezus. Hij stelt de doop in. Het maakt de verschillen tussen gereformeerden en baptisten compleet.

GEREFORMEERD:

Vandaar dat gereformeerden voor de kinderdoop zijn.

BAPTIST:

Vandaar dat baptisten voor de volwassendoop zijn.

Een kernvraag bij dit alles is nog: gaat het bij doop en besnijdenis om twee totaal verschillende zaken of ligt er een duidelijk link tussen beiden?

Zonder dat je beweert dat de doop **in plaats van** de besnijdenis is gekomen valt m.i. in de Bijbel niet zozeer het totaal verschillende karakter als wel de **overeenkomst** en de **doorgaande lijn** van besnijdenis en doop op.

Daarbij denk ik aan drie dingen:

A) In het Nieuwe Testament komen we geregeld een relativering van de besnijdenis tegen: Romeinen 2:25 Want besneden te zijn heeft wel betekenis, indien gij de wet volbrengt, maar indien gij een overtreder van de wet zijt, is uw besnijdenis tot onbesnedenheid geworden.

Romeinen 3:1 Wat is dan het voorrecht van de Jood, of wat is het nut van de besnijdenis?

Galaten 5:6 Want in Christus Jezus vermag noch besnijdenis iets, noch onbesneden zijn, maar geloof, door liefde werkende.

Galaten 6:12 Allen, die zich uiterlijk goed willen voordoen, trachten u te dwingen tot de besnijdenis, alleen om niet vervolgd te worden ter wille van het kruis van Christus Jezus.

Galaten 6:15 Want besneden zijn of niet besneden zijn betekent niets, maar of men een nieuwe schepping is.

B) Het nieuwtestamentisch geloof wordt meer dan eens gerelateerd aan de oudtestamentische besnijdenis:

Filippenzen 3:3 Want wij zijn de besnijdenis, die door de Geest Gods Hem dienen, die in Christus Jezus roemen en niet op vlees vertrouwen.

Kolossensen 2:11 In Hem zijt gij ook met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, besneden door het afleggen van het lichaam des vlezes, in de besnijdenis van Christus, (vgl. Efeze 2:11 Bedenkt daarom dat gij, die vroeger heidenen waart naar het vlees, en onbesneden genoemd wordt door de zogenaamde besnijdenis, die werk van mensenhanden aan het vlees is).

Romeinen 2:28 Want niet hij is een Jood, die het uiterlijk is, en niet dat is besnijdenis wat uiterlijk, aan het vlees, geschiedt, maar hij is een Jood, die het in het verborgen is, en de *ware* besnijdenis is die van het hart, naar de Geest, niet naar de letter. Dan komt zijn lof niet van mensen, maar van God.

C) We treffen in de bijbel een omschrijving van de besnijdenis in termen van de doop:

Romeinen 6,4-7 'Het teken van de besnijdenis ontving Abraham als het zegel van de gerechtigheid van het geloof, dat hij in zijn onbesneden staat bezat. Zo kon hij een vader zijn van alle onbesneden gelovigen, opdat hun de gerechtigheid zou worden toegerekend, en een vader van de besnedenen, voor hen namelijk, die niet alleen uit de besnijdenis zijn, maar die ook treden in het voetspoor van het geloof, dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat'.

Al met al blijken besnijdenis en doop, oude verbond en nieuwe verbond wel onderscheiden te worden (bij het ene vloeit bloed, bij het andere water, het ene gebeurde alleen bij de jongetjes, het andere bij alle kinderen), maar op beslissende punt heel dicht tegen elkaar aan te liggen. Omdat de besnijdenis aan kinderen plaatsvond, ligt het óók van daaruit voor de hand dat de doop ook aan kinderen bediend wordt.